

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

PLZEŇSKÉ UMĚNÍ Z DOBY NORMALIZACE

VÝTVARNÝ KONCEPT A GRAFICKÁ ÚPRAVA KNIHY

Cheila Barreto

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Vizuální komunikace

Bakalářská práce

PLZEŇSKÉ UMĚNÍ Z DOBY NORMALIZACE

VÝTVARNÝ KONCEPT A GRAFICKÁ ÚPRAVA KNIHY

Cheila Barreto

Vedoucí práce: Doc. akad. mal. František Steker
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červen 2020

.....

podpis autora

OBSAH

1. Úvod	2
2. Proces	2
2.1 Popis tvorby výsledného diela a jeho výstup	2
2.2 Realizácia	4
2.3 Spôsob vystavenia	4
3. Zdroje	5
4. Resumé	6
5. Obrazové prílohy bakalárskej práce	7

1. Úvod

Cieľom bakalárskej práce bolo upozornenie na necitlivé zaobchádzanie s umením vo verejnom priestore a priestoroch rôznych zariadení. Práca bola zameraná konkrétne na mesto Plzeň a umenie z doby normalizácie. Mesto Plzeň bolo vybrané kvôli miestu štúdia a výber obdobia bol z dôvodu negatívnych asociácií s týmto pre ľudí neľahkým obdobím. Aj napriek negatívam, ktoré si so sebou obdobie nesie môžeme obdobie normalizácie považovať za najbohatšie na vznik umeleckých diel. Vzťah a politicky postoj k umeniu za čias normalizácie je v porovnaní k dnešnej situácii na nerozpoznanie. Kvalitné diela, ktoré boli väčšinou súčasťou súdobej architektúry vznikali v hojnom počte za účelom poľudštenia okolia a to hlavne na územi sídlisk, kultúrnych zariadení a lokalít určených pre deti. Mapovaním umenia vo verejnom priestore mesta Plzeň sa podrobne zaoberá internetový katalóg a projekt Krížky a vetřelci. Práve na tento katalóg nadväzuje aj moja bakalárska práca. Diela som nechcela zaznamenávať formou atlasu ako je to napr. v knihe *Vetřelci a Volavky* od sochára Pavla Karouse. Priroritou knihy bolo užívateľa motivovať k reálnemu stretnutiu sa s umením vo verejnom priestore a jeho následným poznaním. Preto som zvolila formu knižného sprievodcu.

2. Proces

2.1 Popis tvorby výsledného diela a jeho výstup

Voľba témy bakalárskej práce pramení z blízkeho vzťahu k už spomínanému ohrozenému umeniu nie len z doby normalizácie. Témami záchrany sa spoločne s mojimi priateľmi zo Slovenska, konkrétne z rodných Košíc zaoberám už dlhšiu dobu. Ide hlavne o záchranu neónových a propagačných nápisov, ktoré su tiež súčasťou bakalárskej práce. Veľkou inšpiráciou je pre mňa košická, ale aj plzeňská či pražská iniciatíva poukazovať na túto problematiku. K práci ma teda motivovala snaha o zmenu postoja človeka či už laického alebo zainteresovaného. Užívateľ knižného sprievodcu vykoná interakciu, vytvorí si zážitky s dielami, pokúsi sa ich spoznať a následne si utvorí postoj. Kniha taktiež obsahuje informácie užitočné pre vzdelanie publika. Motivuje tak k poznávaniu našej histórie, reflektovaniu doby a k porovnávaní minulosti s dneškom.

Proces som započala vypracovaním podrobnej rešerše a voľbou konkrétnych diel nachádzajúcich sa v sprievodcovi. Skúmaním diel som sa snažila pochopiť konkrétnych umelcov, ich témy, materiály a techniku s ktorou pracovali. Pôvodne som premýšľala nad spracovaním, ktoré by obsahovalo i fotografie diel. Chcela som sa však vyhnúť atlasovej forme knižného spracovania, no stále som váhala aj nad fotografickým spôsobom prezentácie diel. Okolnosti spojené s pandemiou však tento spôsob nakoniec úplne vylúčili. Preto som zvolila kombinovanú techniku počítačovej koláže, kde som pracovala s konkrétnymi dielami, ich fragmentmi, symbolikou či okolím v ktorom sa nachádzali. Predstavu o výzore diel a okolia som čerpala z katalogu *Vetřelci a volavky* a vlastných fotografických zdrojov, ktoré som si v minulosti zhromažďovala. Ilustrácie majú za úlohu užívateľovi sprievodcu

načrtnúť predtavu o diele a následne navodiť k osobnému stretu s dielom. K tomu má dopomôcť priložený QR kód s prepojením na internetové stránky už spomínaného katalógu Krížky a vetřelci, kde užívateľ okrem fotografie a informácií nájde aj presnú polohu diel.

Sprievodca obsahuje výber diel z obdobia normalizácie, ktoré sú rozdelené do kapitol na základe mestských častí Plzne. Jedná sa o sídliska, ktoré vznikli v už spomínanom období a historického centra, ktoré sa menilo spoločne s celkovou situáciou mesta či krajiny. Kapitoly sú oddelené farebne a k farbám je prispôbená aj farba typografie a ilustrácií diel. Sprievodca obsahuje malú časť venovanú plzeňským neónom a propagačným nápisom, ktorých tiež stíha nepekčný osud necitlivého zaobchádzania. Venuje sa nie len nápisom z obdobia normalizácie. Aby sa však zachovala koncepcia knihy, oddelila som nápisy nepatriace do obdobia vloženou dvojstránkou s ilustráciami neónov aktuálne nachádzajúcich sa v meste Plzeň. (viz. str. 20)

ŠTRUKTÚRA KNIHY:

- Úvod
- Čo je to normalizácia
- Časová os
- Mapa mestských častí Plzne
- Rozdelenie obsahu na časti Plzne:
- Časti Plzne:

LOCHOTÍN – SEVERNÍ PŘEDMĚSTÍ (modrá farba)

BOLEVEC – SEVERNÍ PŘEDMĚSTÍ (fialová farba)

BORY – JIŽNÍ PŘEDMĚSTÍ (červená farba)

CENTRUM (žltá farba)

- Neóny a propagačné nápisy
- Priestor pre poznámky
- Tiráž

Zvolené písmo v knihe vychádza z obdobia, ktorým sa sprievodca zaoberá. Názov písma je Normatica a autorom písma je typograf Samo Čarnoky. Normatica je neutrálny typ písma inšpirovaný reklamnými listami používanými ako nápisy na výkladných skriniach počas obdobia normalizácie (60. - 90. roky) v bývalom Československu. K téme bakalárskej práce ma inšpirovala aj tvorba tvorcu písma použitého v sprievodcovi.

Súčasťou výstupu sú propagačné materiály ako plagát, pohľadnica, odznaky, textilná taška a pod. Kniha a propagačné materiály sú uložené v puzdre v podobe potlačenej krabice. Krabica obsahuje aj nálepky. Okrem nálepiek s motívmi vychádzajúcich s ilustrácií práca obsahuje aj nálepky s estetikou krížika, ktorá je rovnaká ako aj logo projektu Krížky a vetřelci. Tento prvok sa opakuje v celej knihe. Tieto

nálepky plnia funkciu označovania. Užívateľ si môže pomocou nálepky označiť, ktoré dielo navštívil. Keďže je projekt Křížky a vetřelci otvorený pre každého, zakomponovala som do knihy okrem označovacieho systému pomocou nálepiek aj priestor pre poznámky. Tieto poznámky o stave diela môže užívateľ doplniť na internetovej stránke pomocou formulára ku ktorému je pridružený QR kód v závere knihy.

2.2 Realizácia

Kniha je realizovaná v praktickej veľkosti (18 cm x 13,5 cm) vhodnej i na cesty. Titulná strana je riešená spôsobom potlačenej hnedej lepenky. Ta je zladená s krabicovým puzdrom pre knihu a doplnky ku knihe. Výtvarná koncepcia sa opiera o už spomínaný estetický prvok krížika. Ten prácu nápadne prepája s projektom Křížky a vetřelci, ale tak tiež prezentuje nespoznávaný bod za ktorým sa ma užívateľ sprievodcu uberať a hľadať ho.

Propagačné materiály sú realizované v rôznych prevedeniach na rôzne materiály.

- Taška - potlač na textil
- Odznaky - vyrobené v dvoch veľkostiach priemeru (55 mm, 35 mm)
- Nálepky - tlač na priesvitnu nálepkovú fóliu
- Plagáty - 420 x 594 mm
- Baliaci papier - farebne potlačený papier s nízkou gramážou

2.3 Spôsob vystavenia

Bakalárska práca pozostávajúca z krabice obsahujúca knižného sprievodcu a propagačné materiály nie je náročná na inštaláciu. Pre prácu teda nie sú určené žiadne zložité špecifikácie inštalovania. Výstup v podobe spomínanej krabice s knihou a propagačnými materiálmi potrebuje výstavnú plochu v podobe stola, alebo inej rovnej plochy, poprípade priestor pre prezentačný plagát.

Prácu som vypracovala samostatne s konzultáciou môjho vedúceho práce doc. akad. mal. Františkom Stekrom, ktorý mi dobre poradil v oblasti koncepcie knihy, grafických prvkov, grafického spracovania mapy atď.

Seznam použitých zdrojů:

a) Knižní a periodická literatura

1. JANKOVIČOVÁ, S., KAROUS, P. : Vetřelci a volavky: atlas výtvarného umění ve veřejném prostoru v Československu v období normalizace (1968-1989), 2. vyd. Praha: Pavel Karous, 2015, 567 stran. ISBN 978-80-260-9094-6
2. KLÍMA, P. : České obchodní domy 1965-1975, vyd. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2011, 179 strán, ISBN 978-80-86863-40-5
3. BENDOVIÁ, E., HÁJEK, V. : Neony a světla reklam, 1. vyd. Praha: Nakladatelství Paseka, 2018, 160 strán, ISBN 978-80-7432-918-0

b) Internetové zdroje:

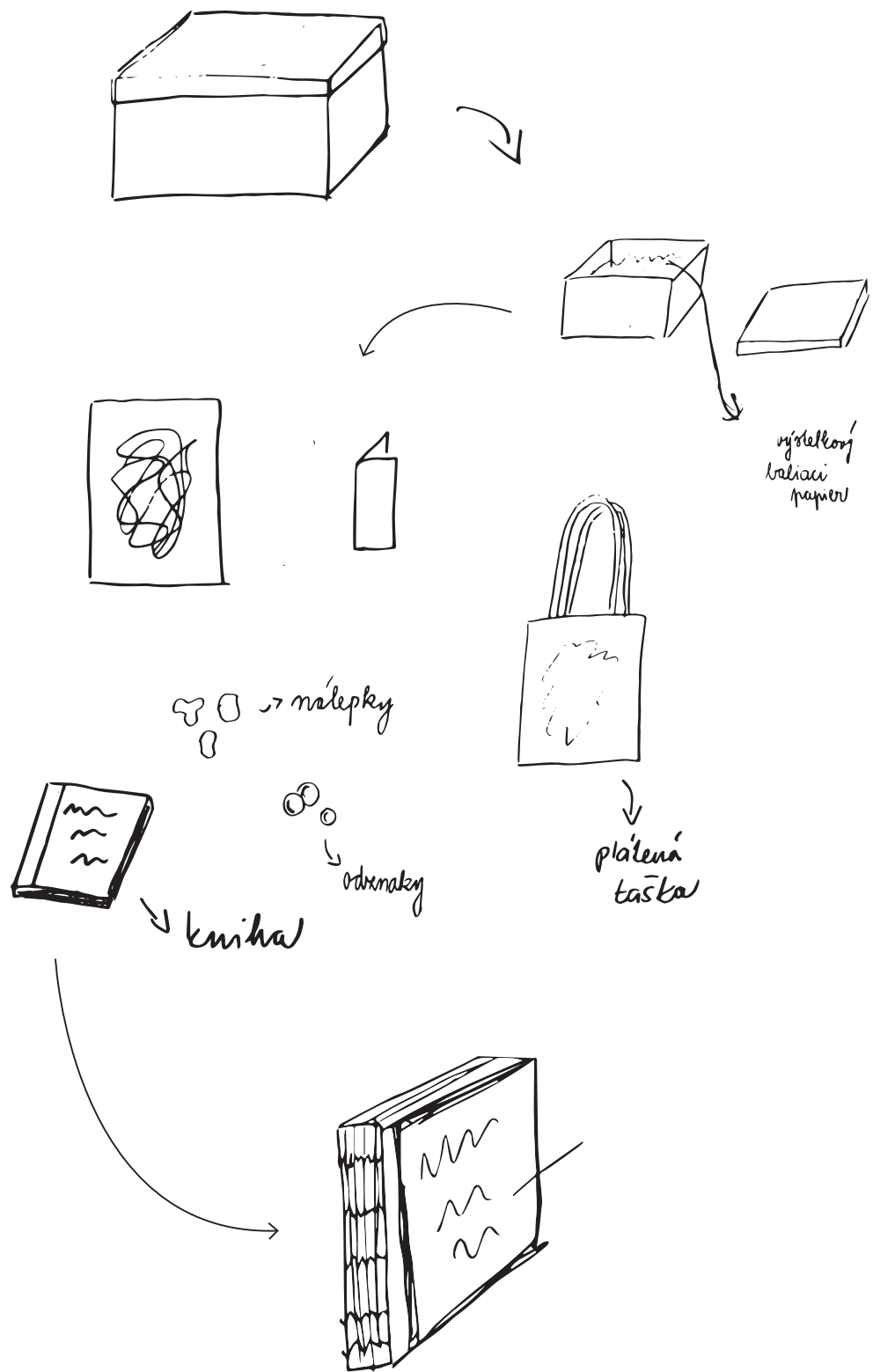
1. <<https://krizkyavetrelci.plzne.cz/>>
2. <<http://panelaci.cz/stranka/o-mape>>
3. Hejna, A., Cibulka, V., Cvrček, P. : Plzeňští vetřelci II., Plzeň, 2015, ISBN 978-80-88102-11-3
<https://plzne.cz/dnld/krizky_vetrelci_2015_mapa_vetrelci.pdf>
4. <<http://socharstvi.info/>>

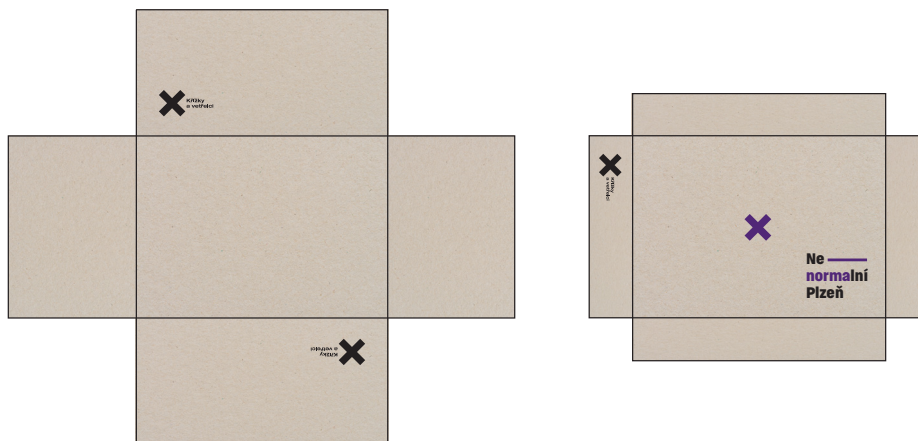

Resumé

The bachelor thesis deals with the destruction artworks created in the period of normalization. The book is focused on the city of Pilsen, because I study here. Processed artworks and information are presented through a city guide. Works such as statues, reliefs, neon lights, promotional signs, etc. They are designed in a unified visual style. The book and promotional items are placed in a box. The work is therefore presented as a package for a layman but also for an interested person who wants to learn about history, art and their surroundings.

5. Obrazové prílohy bakalárskej práce

príloha 2

príloha 3

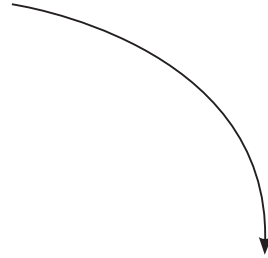
príloha 4

príloha 5

príloha 6

príloha 7

príloha 8

36

 **Západní
čechy**

AUTOR	Zdeněk Jilek, Klement Šticha
ROK	1982
TYP	Relief
MATERIÁL	Keramika
ADRESA	Husova 2713 / 60

BORY – JIŽNÍ PŘEDMĚSTÍ

Autobusové nádraží v Plzni zdobí jedna z největších realizací sochaře a keramika Zdeňka Jilka. Název díla odráží i jeho téma, objevují se tu města tohoto regionu, ale také průmysl a zemědělství. Ve středu mozaiky se nachází symbol holubice, který byl často používán v realizacích své doby. Díla s jasně komunistickými symboly jako je srp a kladivo, či rudá hvězda byli po sametové revoluci často odstraňováni, narozdíl od těch s přijatelnějším symbolem míru – holubici.

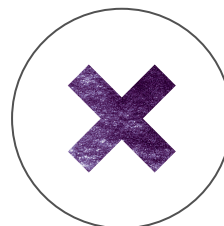
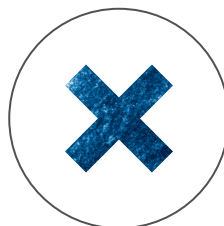
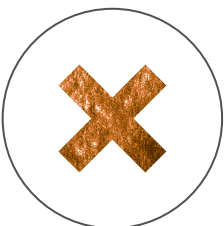
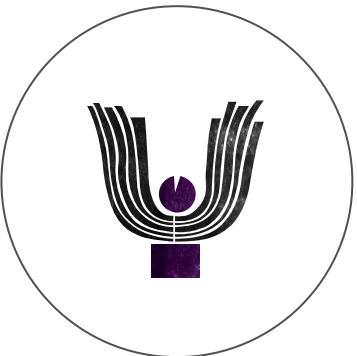
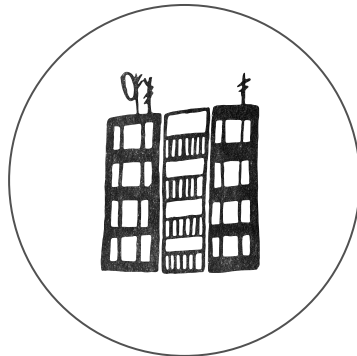
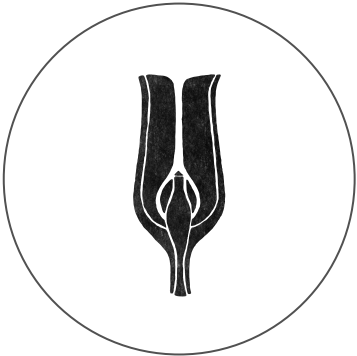
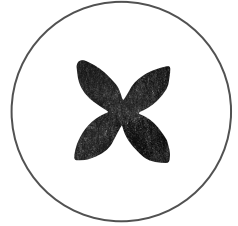
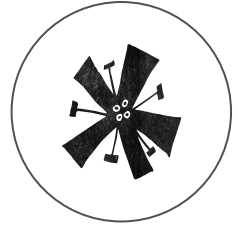
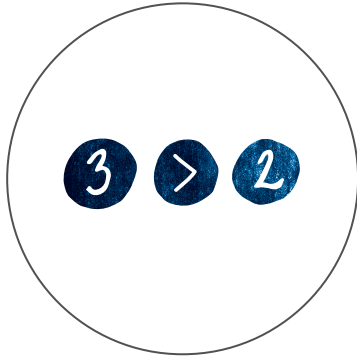
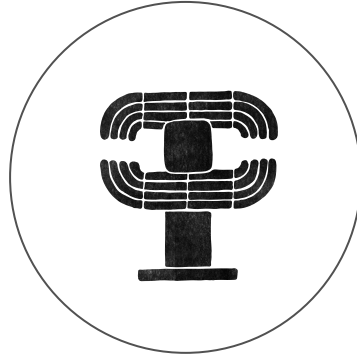
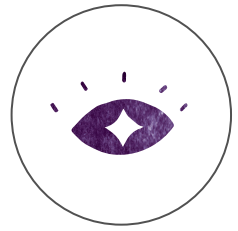
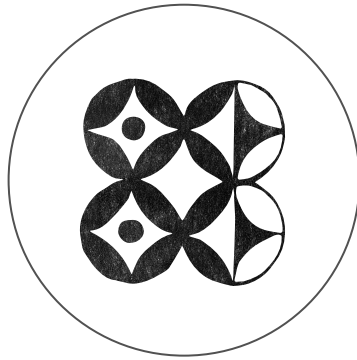
príloha 9

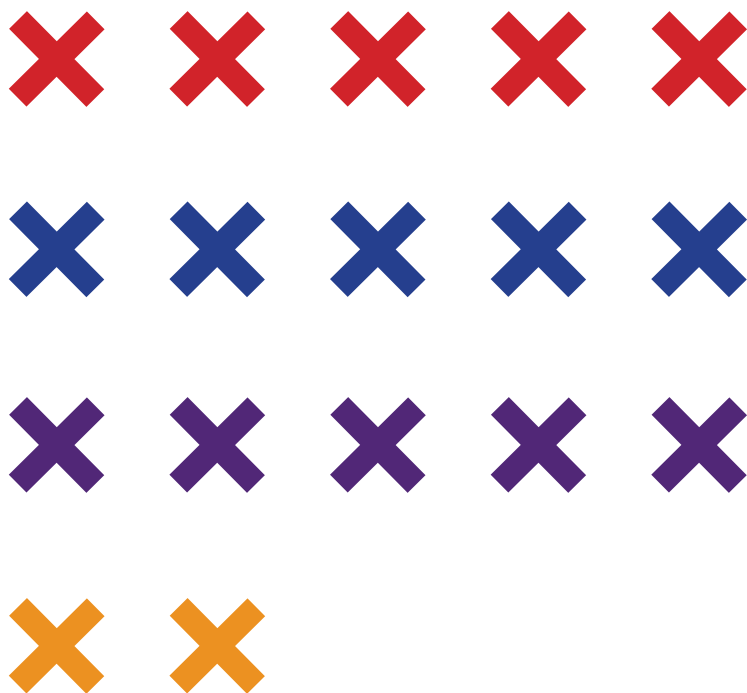

príloha 10

príloha 11

ROK 1977

TYP Objekt

MATERIÁL Kov

ADRESA Lidická 912 / 20

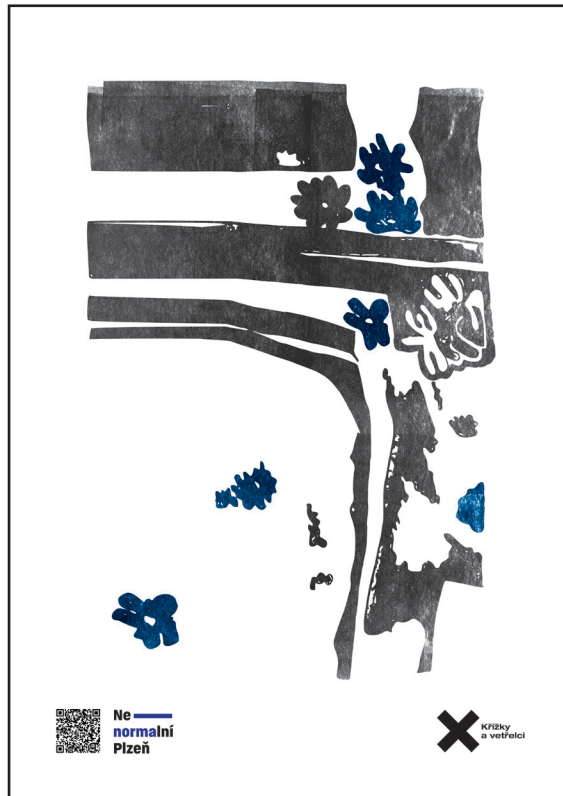
LOCHOTÍN – SEVERNÍ PŘEDMĚSTÍ

Vzácný abstraktní kovový objekt od Aloise Sopra byl realizován v roce 1977. Normalizační realizace se nachází před budovou Krajské správy komunikací v Plzni na sídlišti Lochotín. Dílo představuje obojetný ion, elektronukleární částici nesoucí kladný i záporný náboj. Dílo nese přezdívku vlnka.

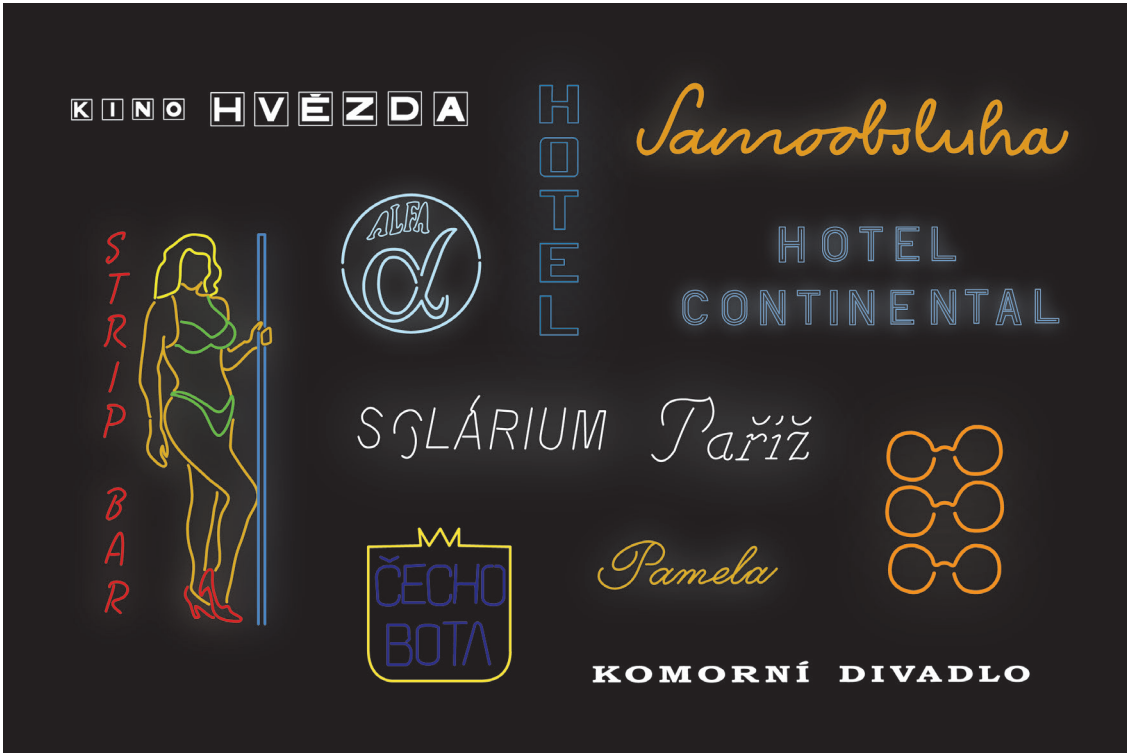

priloha 15

priloha 16

příloha 17

Zoznam príloh:

Príloha 1

Náčrt práce - foto vlastné

Príloha 2

Náčrt puzdra - foto vlastné

Príloha 3

Vizualizácia puzdra - foto vlastné

Príloha 4

Grafický návrh baliaceho papiera - foto vlastné

Príloha 5

Obálka knihy - foto vlastné

Príloha 6

Klement Štícha - Keramický reliéf

< <http://krizkyavetrelci.plzne.cz/katalog/dilo/331/> >

Príloha 7

Ilustrácia reliéfu - foto vlastné

Príloha 8

Ilustrácia reliéfu - foto vlastné

Príloha 9

Spracovaná dvojstrana knihy - foto vlastné

Príloha 10

vizualizácia tašky - foto vlastné

Príloha 11

vizualizácia odznakov - foto vlastné

Príloha 12

grafický návrh odznakov - foto vlastné

Príloha 13

grafický návrh nálepiek a ich použitie- foto vlastné

Príloha 14

grafický návrh nálepiek - foto vlastné

Príloha 15

plagát - foto vlastné

Príloha 16

plagát - foto vlastné

Príloha 17

vyberateľná dvostrana neónov - foto vlastné